

SZAKIRODALOM.

Fraknoi Vilmos. *Ifjabb Vitéz János pontificaléja a vatikáni könyvtárban. Róma. A vatikáni nyomdában, 1903.* Nagy ívrét, 11 oldal szöveg és 15 fénynyomatú tábla.

A vatikáni könyvtár nagyszerű miniatúrái között előkelő helyet foglal el egy a XV. század végén készült *pontificalé*, a melyről *Cosimo Stornajuolo* pápai könyvtár-őr legújabban kiderítette, hogy megrendelője s tulajdonosa az ifjabb Vitéz János szerémi püspök volt.

A kézirat a XV. század azon remekei közül való, amelyek nem annyira művészi tökéletességükkel, mint inkább pazar pompájukkal ejtik bámolatba a késő utókort. Nagy ívrétben, változtatott hártján, olaszosan gömbölyű betűkkel van írva. Íratása, mint azt az ismertető kétségtelenül bebizonyítja, az 1489-ik évben fejeztetett be, jobban mondva ez évben szakadt félbe, miután a kódexsz nem teljes, befejezetlenül maradt. A kéziratot díszítő miniatúra, a kiből sokáig *Pietro il Perugino*-t, Rafael mesterét sejtették, csak a 97-ik levélig készült el munkájával; a kódexsz hátralevő részében üresen maradtak a képeknek szánt helyek. Így a kötetben, a melyben kb. kétszázhusz képnek kellett volna lenni, csupán huszonnégy miniatúra látható; jelenetek a főpapok által végezni szokott szertartásokból. A képek középpontját mindenütt egy egyéni arczjellegű főpap, kétségtelenül a megrendelő, foglalja el. Ennek kilétét nem czímer vagy bejegyzés, hanem a szöveg egyik pontja árulja el; a bucsulevelek formulájában ugyanis ezt olvassuk: *MCCCCXXXIX die prima mensis Januarii ego Jo(hannes) episcopus Sirmiensis . . .* Ez a szerémi püspök pedig nem más mint ifj. Vitéz János, a ki még ugyanezen évben a veszprémi püspökséget nyerte el.

A könyvtár igazgatósága, tekintettel a kódexsz nagy műtörténeti értékére, legújabban alhatározta, hogy tizenötöt a legfényesebbminiatúrák lapokból fénynyomatban tesz közzé, *Stornajuolo* dr. magyarító szövegével. Ám ez a munka alig juthatott volna a magyar műtörténészek és bibliografusok kezébe. Azért is *Fraknoi Vilmos* püspök, a kinek a magyar irodalom már oly sokat köszön-

het, kikérte a könyvtár engedélyét arra, hogy a fénynyomatokat magyar szöveggel ellátva is kiadhassa. Így jött létre jelen publikáció. Fogadja érte a nagylelkű közrebocsátó hálánkat és elismerésünket.

V.

Gyalui Farkas. *A könyvtári tudományok célja és feladata Magyarországon.* Kolozsvár. 1903. 8-r. 25 oldal.

E kis füzet élvezetes modorban megírt elmefuttatást tartalmaz a könyvtári ügy jelenlegi állásáról külföldön és hazánkban. Célja tulajdonképen nem más, mint igazolása annak, miért kellett a kolozsvári tudomány egyetemen a könyvtári ismeretek számára magántanári állást szervezni. Azonban — úgy hiszszük — a buzgó szerző kissé túl megy a célon, a mikor rámutatva a könyvtári ügyekben s ismeretekben való elmaradottságunkra, azzal véli a bajokat orvosolhatóknak, hogy követeli a könyvtári tudományokból rendes egyetemi tanszék szervezését. Mert Gyalui úr szerint, nálunk semmi sem hiányzik annyira, mint könyvtárak kezeléséhez értő szakember. »Könyv volna nálunk« — írja — »de a nyilvános könyvtárakká alkalmas könyvtárak nagy része éppen a kulturális élet góczpontjaiban, a városokban zárva van. Rendezve sincs, mert nincs rá szakember.« Alább még határozottabban formulázza kívánságát: »A magyar könyvtári tudományoknak (?) itt van tehát legnagyobb tennivalójuk; *szakerőket képezni*, útmutatást adni, kivált az ifjú nemzedéknek, hogy miként tudja átalakítani s rendezve megnyitni a már meglevő könyvtárakat.«

Szépen hangzik ez így elmondva, de sajnos, kevés értékkel bír a valóságban. A ki a mi könyvtárainkat ismeri, az tudni fogja, hogy széles e hazában alig *tíz* olyan könyvtár van, a melynek magasabb könyvtári szakképzettséggel bíró könyvtárnokokra van szüksége. Miféle gyűjtemények azok, a melyek számára tudós könyvismerőket akarna a majdan felállítandó könyvtártudományi katedra professzora képezni? Azokat az ismereteket, a melyekkel a mi 1—10 ezer kötetes vidéki könyvtáraink vezethetők, akár melyik nagyobb könyvtárunkban mint ideiglenesen beosztott amanuensis elsajátíthatja minden művelt ember, legfeljebb két hónap alatt. Könyvtárakra van nekünk szükségünk; használható, a mindennapi életnek való művekkel töltött könyvtárakra; a könyvtárnokok tömeges kiképzését hagyjuk akkorára, a mikor lesz minek az élére állítani őket. Gyémántos gombokat ne akarjunk varrni a foltos ócska a szűrre s ne fogadjunk felügyelőt ahhoz, a házhoz a melynek még alapjait sem raktuk le.

Hogy a könyvtárak szempontjából mire van égetően szükségünk, azt egy rövidke szóval ki lehet mondani: *pénzre*. Mert mit tehet a legképzettebb könyvtárnok olyan könyvtárban, a melynek gyarapítása évtizedek óta szünetel, a melyben ritkasá-